

Jaargang 8 • nummer 4
Augustus 2010
Tweemaandelijks nieuwsbrief

Ver. Uitg.: Gerolf Annemans,
Madouplein 8 bus 9, 1210 Brussel.

1 • **Monetaire en budgettaire perikelen**

2 • **Nieuwe fiscale inkomsten geen evidentie**

3 • **20 jaar Vlaamse fiscaliteit**

4 • **Overheidsschuld: grendel of kans?**

www.ondernemendvl.org

Fiscale inkomsten % BBP

	2007	2008
Denemarken	49,0	48,2
Zweden	48,3	47,1
België	43,9	44,3
Finland	43,0	43,1
Oostenrijk	42,2	42,8
Italië	43,1	42,8
Frankrijk	43,2	42,8
Hongarije	39,8	40,4
Duitsland	39,4	39,3
Cyprus	40,9	39,2
EU-27	39,7	39,3
Eurozone	40,4	39,7

Totale belastingen en verplichte sociale
zekerheidsbijdragen gedeeld door het BBP.

Bron: Eurostat, Taxation Trends in the
European Union, 28 juni 2010.

Monetaire en budgettaire perikelen

De euro lijkt voorlopig het ergste achter de rug te hebben. Als gevolg van de uitbreidende schulden crisis daalde de eenheidsmunt op goed een half jaar tijd met meer dan 25% ten opzichte van de Amerikaanse dollar, van 1,50 euro tot 1,19 op 7 juni. Sinds dit dieptepunt herstelde de eenheidsmunt tot momenteel, eind juli, 1,30 USD of een stijging van nagenoeg 9%. Deze opmerkelijke remonte is te danken aan verschillende factoren. Het moeizaam bereikte steunpakket van de EU, het IMF en de ECB voor eurolanden met een solvabiliteitsprobleem lijkt zijn effect niet te missen. Griekenland, tot voor kort de paria van de obligatiemarkten, is er opnieuw in geslaagd een nieuwe kortlopende uitgifte in de markt te plaatsen tegen 4,65%, wat lager is dan de onder het noodplan bepaalde 5%. Ook andere PIGS-landen, Spanje en Portugal, konden zonder veel moeite een nieuwe obligatie uitgeven en dit ondanks een ratingverlaging van Moody's voor Portugal. Daarnaast profiteert de euro van slechter dan verwacht macro-economische cijfers uit de VS wat weegt op de dollar. Tenslotte wordt het vertrouwen in de eenheidsmunt verder ondersteund door de resultaten van de stresstests bij de Europese banken. *Grosso modo* meet deze test of een bank voldoende kernkapitaal overhoudt indien zich een nieuwe zware crisis voordoet. Van de 91 geteste banken blijkt dit voor 84 wel degelijk het geval. Niettegenstaande de kritiek op de test zelf, blijkt er bij de beleggers toch sprake van opluchting. Het waren immers onder meer de banken die aan de basis lagen van de snel oplopende publieke schuld in verschillende EU-landen.

De ineenstorting van de euro is dan misschien wel vermeden, maar van een langetermijnoplossing is nog geen sprake. Nieuwe problemen zijn niet uitgesloten, zoals het budgettaire gekibbel tussen Europa en Hongarije bewijst. Ook al is het centraal-Europese land nog geen lid van de eurozone, het behoort wel tot de EU-club. Nieuwe Griekse toestanden in een EU-land zouden kunnen leiden tot een nieuwe aanval op de euro. Europa moet het herstel van de euro benutten om het fundamenteel probleem aan te pakken, zodat er onmiddellijk en kordaat kan opgetreden worden als een EU-lid in de toekomst budgettaire zwaar over de schreef gaat.

Terwijl de directe monetaire kopzorgen wegebben, is dit voor de Belgische begroting niet het geval. Niettegenstaande gunstiger groeiprognozes (zie hiervoor volgende bladzijde) blijkt de toestand van de openbare financiën nog erger dan aanvankelijk gedacht. Niet voor de eerste keer is dit te wijten aan een overschatting van de fiscale inkomsten. Bij de begrotingscontrole in maart jongstleden ging de regering nog uit van een tekort in 2010 van 4,8% of 16,7 miljard euro. In werkelijkheid zal het deficit eerder oplopen tot 18 miljard (5,2% BBP). Volgens het monitoringcomité dat de begroting op de voet opvolgt, zullen de belastinginkomsten dit jaar namelijk geen 90 miljard bedragen zoals aanvankelijk geraamd, maar uitkomen op 88,4 miljard euro. Aangezien het tekort in de sociale zekerheid iets verkleint, zou het nieuwe gat 'beperkt' worden tot 1,3 miljard euro. Het monitoringcomité raamt het tekort op het einde van de legislatuur in 2014 op 6% BBP of een slordige 24,2 miljard euro indien niet ingegrepen wordt. In mei ging het planbureau nog uit van 5,3% (22 miljard) tegen het einde van de beschouwde periode. Door de hoge en snelle stijging van de schuld moet België van Europa het tekort tegen eind 2012 onder 3% terugdringen. De jaarlijkse inspanning moet daarenboven gemiddeld 0,75% BBP per jaar bedragen. Gezien de verslechtering van de budgettaire toestand zal dergelijke inspanning lang niet volstaan.

De gedoodverfde nieuwe eerste minister Di Rupo schuift een totale inspanning van 25 miljard euro naar voor om de begroting tegen 2015 in evenwicht te krijgen. Dit veronderstelt een jaarlijkse besparing van 5 miljard euro - wat momenteel overeenkomt met 1,4% BBP - gedurende gans de legislatuur. Tot voor kort ging de regering er nog vanuit dat een besparing van 5 miljard voor de jaren 2010 en 2011 samen wel zou volstaan om het tekort significant terug te dringen. Nu blijkt dat deze inspanning verdubbeld moet worden. Forse maatregelen zijn niet langer te vermijden, en dat ononderbroken gedurende vijf jaar. Geen leuk perspectief voor een nieuwe premier. De (pre-)formateur had zijn entree in de Wetstraat 16 waarschijnlijk liever anders gezien. Maar een alternatief is er niet.

Nieuwe fiscale inkomsten geen evidentie

Anderhalve maand na de federale verkiezingen van 13 juni is er nog niet veel nieuws te rapen over de regeringsvorming. Preformateur Di Rupo zoekt 25 miljard euro om tegen 2015 het tekort op de begroting weg te werken.

De te leveren inspanning is enorm: 25 miljard euro komt overeen met nagenoeg 7% van het huidig BBP. Dergelijk bedrag wordt niet weggewerkt met een heropleving van de economische groei, temeer daar een groot gedeelte van het tekort zuiver structureel blijkt te zijn. De groei zal trouwens slechts geleidelijk toenemen. Het planbureau verwacht voor dit en volgend jaar een bescheiden groei van respectievelijk 1,4% en 1,7% na de zware terugval van 3% in 2009. In de periode 2012-2015 zou de gemiddelde groei 2,3% bedragen. Bij de opmaak van de begroting ging de regering Letorme nog uit van 1,1% in 2010 en 1,7% in 2011. Volgens een vuistregel bedraagt de begrotingsimpact ongeveer de helft van de toename van de groei. Met andere woorden, een verbetering van de groei met 0,3 procentpunt dit jaar heeft een positieve budgettaire impact van 0,15 procentpunt, wat overeenkomt met 425 miljoen euro of 1,7% van de totale inspanning.

In het vorige FEC-nummer wezen we reeds op een studie van de Italiaanse econoom Alesina die aantoont dat een saneringsoperatie bestaande uit 70% aan maatregelen betreffende de uitgaven (besparingen) en uit 30% uit maatregelen inzake de inkomsten (nieuwe belastingen) het meeste kans op succes heeft. Hoe hoger echter het aandeel van inkomstenmaatregelen, hoe groter de kans dat de toekomstige groei afgeremd wordt. De Wever heeft deze les begrepen, aangezien hij precies de 70/30 verdeling aan maatregelen voorstelde. De preformateur zoekt het blijkbaar meer bij nieuwe inkomsten. Misschien moet Di Rupo zich eens buigen over de nieuwe (28 juni 2010) Eurostatcijfers aangaande de belastingdruk in Europa.

Een eerste vaststelling is dat de globale Belgische belastingdruk hoog is en blijft. In 2008 bedroeg de totale belastingdruk (totaal van belastingen en socialezekerheidsbijdragen in verhouding tot het BBP) in de 27 EU-landen 39,3% (- 1,3% t.o.v. 2000). In België zakt de fiscale druk met 0,7%, van 45% in 2000 tot 44,3% acht jaar later. Hiermee staat België stevig op de derde plaats, na Denemarken met 48,2% (-1,2% t.o.v. 2000) en Zweden met 47,1% in 2008 (tegenover 51,8% in 2000 of een daling met maar liefst 4,7 procentpunt). In 2000 ging Finland België nog voor met een belastingdruk van 47,2%. Het Baltisch-Scandinavische land slaagde er echter in de (para-) fiscale lasten met 4,1 procentpunt terug te dringen waardoor het één plaats zakt in de rangschikking. Net zoals de Europese trend, daalt de Belgische belastingdruk, met dien verstande dat de daling er slechts ongeveer de helft van het Europees gemiddelde bedraagt. In de rangschikking inzake belastingdruk stijgt België van de 4de naar de 3de plaats tussen 2000 en 2009 en wordt het verschil met de koplopers Zweden en Denemarken die hun belastingdruk fors terugdrongen, steeds kleiner.

Wat betreft de inkomstenbelasting lijkt er in België geen ruimte tot verhoging. In 2010 bedraagt het hoogste marginaal tarief in de personenbelasting er nog steeds 53,7% tegen gemiddeld 37,5% in de EU. Enkel Zweden hanteert met 56,4% een nog hoger maximaal tarief. Vergelijken met vorig jaar steeg het Europees gemiddeld toptarief weliswaar met 0,4 procentpunt, maar deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de Engelse tariefverhoging met 10 procentpunt van 40% tot 50%. Tussen 2000 en 2010 daalde het Europees toptarief van 44,7% tot 37,1%, terwijl dit in België zakte van 60,6% tot 53,7%. Ook op het vlak van de personenbelasting blijkt de daling van het gemiddeld Europees hoogste marginaal tarief (-16%) veel uitgesprokener dan de Belgische (-11%). Ook op het vlak van de vennootschapsbelasting staat België met 34% aan de top en moet het enkel Malta (35%) en Frankrijk (34,4%) laten voorgaan. In de EU wordt de dalende trend voortgezet, van

gemiddeld 31,9% in 2000 tot 23,2% een decennium later. Terwijl de Europese tarieven in de beschouwde periode met ongeveer 30% zakken, daalt het Belgische tarief met nagenoeg 15%. Dankzij de notionele intrest kunnen in België gevestigde bedrijven met relatief veel eigen vermogen het feitelijk tarief wel aanzienlijk verlagen. Het zou dan ook contraproductief zijn om deze maatregel af te zwakken of aan nieuwe voorwaarden te onderwerpen. Buitenlandse investeerders kijken in de eerste plaats naar de nominale tarieven en slecht eventueel in een tweede fase naar eventuele aftrekken. En met een nominaal standaardtarief dat 46% hoger ligt dan gemiddeld, maakt België al geen goede beurt. Nieuw gesleutel aan de notionele intrest zou de eventuele nog resterende buitenlandse belangstelling volledig van de kaart kunnen vegen.

Eurostat berekend eveneens de impliciete aanslagvoeten op arbeid, consumptie en kapitaal. Een impliciet tarief geeft de gemiddelde druk op deze economische activiteiten weer op basis van de potentiële belastbare basis. Zo wordt het impliciet belastingstarief op arbeid bekomen door alle betaalde (para-)fiscale lasten op arbeid te delen door de loonmassa. De verhouding tussen inkomsten van consumptiebelastingen en het totaal van finale consumptieve uitgaven van de huishoudens vormt de impliciete belasting op consumptie. De impliciete kapitaalbelasting tenslotte wordt bekomen door alle belastingen op inkomen uit spaartegoeden en investeringen en op de fluctuatie in de kapitaalvoorraad te delen door kapitaal- en bedrijfsinkomens. Zoals te verwachten, scoort België met 42,6% bijzonder slecht wat betreft de impliciete druk op arbeid. Enkel Italië blijkt met 42,8% arbeid nog ietsje meer te belasten. In 2008 bedraagt het EU-gemiddelde 34,2%. Ten opzichte van 2000 impliceert dit een daling van 1,6 procentpunt in de EU en van 1,0% in België. In Italië daarentegen stijgt de impliciete druk over de beschouwde periode met 0,6 procentpunt. Wat betreft de impliciete druk op consumptie ligt België met 21,2% een fractie onder het EU-gemiddelde van 21,5%. Tussen 2000 en 2008 steeg de Europese belastingvoet met 0,6 procentpunt, terwijl de Belgische impliciete druk op consumptie opmerkelijk de tegenovergestelde beweging en afnam met 0,6 procentpunt. Misschien enigszins verrassend, maar inzake de impliciete kapitaalsbelasting scoort België met 32,7% een stuk hoger dan het Europees gemiddelde van 26,1% in 2008. Zowel gemiddeld in Europa als in België nam de druk op kapitaal toe vanaf 2000: 1 procentpunt in de EU, maar met 3,1 procentpunt in België.

Als laatste onderdeel vergelijkt Eurostat de evolutie van het standaard btw-tarief tussen 2000 en 2010. Het Belgische tarief bleef gedurende de ganse periode onveranderlijk op 21%, terwijl het Europese stijgt van 19,2% tot 20,2%. Deze stijging is vooral een gevolg van de drastische maatregelen die sommige landen - al dan niet verplicht - nemen om hun begrotingstekorten weg te werken na de internationale zware crisis van 2009. Zo verhoogt Griekenland de BTW van 19% tot 23%, in het Verenigd Koninkrijk wordt de BTW dit jaar opgetrokken van 15% tot 17,5%.

Deze cijfers maken het niet eenvoudiger voor de regeringsonderhandelaars. Gezien de reeds veel te hoge totale belastingdruk, moet bijzonder omzichtig met elke eventuele nieuwe belasting of verhoging worden omgesprongen. Op het vlak van de inkomstenbelasting staat België reeds riant aan de top, zowel wat betreft de personen- als bedrijfsbelasting. Iedereen is het erover eens dat de lasten op arbeid naar beneden moeten. Gezien het reeds hoge overheidsbeslag op kapitaal lijkt een vermogensbelasting of andere nieuwe kapitaalsbelastingen niet aangewezen. Enkel inzake de belasting op consumptie lijkt de regering enige speelruimte te hebben. Een verhoging van het standaardtarief van de BTW is echter in een klein open land als België niet zonder gevaar. Welke maatregelen er komen, is nog verre van duidelijk. Maar deze Eurostatcijfers maken duidelijk dat de speelruimte inzake nieuwe fiscale inkomsten bijzonder beperkt is.

20 jaar Vlaamse fiscaliteit

De tweede staatshervorming (1980) legde de basis voor de rechtstreekse belastingbevoegdheid van de Gemeenschappen en Gewesten. Het was echter wachten op 1989 op een eerste concrete toewijzing van de gewestelijke bevoegdheden. De SERV, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, analyseert in een recent rapport het Vlaams fiscaal beleid.

De bijzondere wet van 16 januari 1989 (derde staatshervorming), beter gekend als de Bijzondere Financieringswet (BFW), legt de modaliteiten voor de financiering van de drie Gewesten en de twee grote Gemeenschappen vast. De vierde staatshervorming (Sint-Michielsakkoord) wijzigt de BFW via de bijzondere wet van 16 juli 1993. Het Lambermontakkoord, het resultaat van de vijfde staatshervorming, verruimt de fiscale bevoegdheden van de Gewesten door een nieuwe wijziging van de BFW (bijzondere wet van 13 juli 2001). Momenteel bestaan er vier categorieën van fiscale bevoegdheden voor de deelstaten. Een eerste categorie, de algemene en autonome belastingbevoegdheid, is gebaseerd op artikel 170 van de Grondwet. De eigenlijke of autonome belastingen worden vooral toegepast op de materies water en afval aangezien deze expliciet tot de gewestelijke bevoegdheden behoren. De andere bevoegdheden zijn geregeld in de BFW van 1989 (zoals gewijzigd in 1993 en 2001). Dit zijn de bevoegdheden omtrent de 12 gewestelijke belastingen of oneigenlijke belastingen (met name de belasting op spelen en weddenschappen, op ontspanningstoestellen en op slijterijen, de successierechten, de onroerende voorheffing, de verschillende registratierechten, het kijk- en luistergeld en de verkeersgerelateerde belastingen). Tenslotte regelt de BFW de bevoegdheden omtrent de samengevoegde belastingen voor de Gewesten (personenbelasting) en de gedeelde belastingen voor de Gemeenschappen en Gewesten (personenbelasting en BTW).

Van een echte fiscale autonomie voor de deelgebieden is in België nog lang geen sprake. In 2008 waren de Gewesten (inclusief de Vlaamse Zorgverzekering) slechts goed voor 5,24% van de totale (para-)fiscale opbrengsten van de gezamenlijke overheid. Hiervan was ongeveer 57% afkomstig uit Vlaanderen. Het aandeel van de Gewesten en Gemeenschappen, exclusief de transfers, in de totale Belgische uitgaven is met 21,5% beduidend groter. In 2008 bedroegen de Vlaamse fiscale en parafiscale ontvangsten inclusief de Zorgverzekering 4,501 miljard euro. Hiervan vormen de registratierechten (1,788 miljard of 40,7%) de belangrijkste post, gevolgd door de successierechten (1,066 miljard of 24,3% van de inkomsten) en de verkeersbelasting van de gezinnen (0,575 miljard of 13,1%).

20 jaar Vlaams fiscaal beleid kan verdeeld worden in 4 periodes. De eerste helft van de jaren '90 wordt gekenmerkt door de invoering van de belangrijkste milieueffingen. Van 1997 tot 2000 lag de focus op een efficiëntere inning van de belastingen, de aanpassing van het fiscaal recht en werden de basis gelegd voor lastenverlagingen. Dankzij Lambermont kon vanaf 2002 effectief werk gemaakt worden van lagere lasten. Onder meer de afschaffing van het Kijk- en Luistergeld, de verlaging van de registratierechten, aangevuld met de invoering van een abatement en meeneembaarheid bij aankoop van een gezinswoning, de hervorming van de schenkingsrechten en een belastingkrediet voor vennootschappen vloeiden hieruit voort. In 2001 ziet de Vlaamse Zorgverzekering het licht, terwijl in de zelfde periode een fiscaal instrumentarium wordt uitgewerkt ter bevordering van de verschaffing van risicokapitaal voor ondernemingen (ARKimedes en win-winleningen). In een 4de periode, van 2005 tot 2009, wordt het gevoerde beleid geconsolideerd. In de registratierechten komt een extra abatement bij de aankoop van een woning, de jobkorting wordt ingevoerd vanaf 2007 en in de successierechten wordt een extra vrijstelling inzake de enige gezinswoning voorzien. Ondertussen bereidt de Vlaamse overheid

de overname van de verkeersbelastingen voor. De crisis van 2009 zorgt voor een abrupt einde van de lastenverlagingen; onder meer de jobkorting wordt om budgettaire redenen sterk ingeperkt. Dit jaar ligt de klemtoon dan ook op het opvangen van de effecten van de crisis. Voor de toekomst richt de Vlaamse regering zich op 4 concrete punten: de overname van de inning van de verkeersbelastingen vanaf 2011, een verdere hervorming van de registratierechten, een duurzamer verkeersfiscaliteit en een betere afstemming op de Europese regelgeving.

Op fiscaal gebied is Vlaanderen steeds het meest actieve Gewest gebleken. Reeds in de jaren '90 nam Vlaanderen het voortouw met de instelling van de milieueffingen. Lambermont was het startsein voor substantiële hervormingen, onder andere inzake de successie-, schenkings- en registratierechten. In sommige gevallen volgden de andere Gewesten, vooral dan Brussel en in mindere mate Wallonië, in andere gevallen dan weer niet. Lastenverlagingen zijn steeds een wezenlijk deel geweest van het Vlaams fiscaal beleid dankzij de betere budgettaire situatie. De andere Gewesten moesten hun toevlucht nemen tot beperktere en/of compenserende maatregelen. Zo is het Kijk- en Luistergeld in Brussel vervangen door een forfaitaire belasting terwijl Wallonië pas in 2009 een verlaging kon doorvoeren. Vlaanderen is ook het enige Gewest dat gebruik maakt van de gewestelijke bevoegdheden inzake de personenbelasting via de jobkorting. De invoering van een Vlaamse Zorgverzekering vindt tot nu toe nog geen navolging in de andere Gewesten. Wallonië staat dan weer verder met de hervorming van de verkeersbelastingen dan Vlaanderen. De Vlaamse belastinghervormingen blijken daarenboven soms te botsen met Europese regels. Deze laatste twee punten zouden volgens de Vlaamse regering op korte termijn aangepakt worden.

Aangezien het cijfermateriaal nogal wat hiaten vertoont, blijkt het onmogelijk om de exacte weerslag van het Vlaams fiscaal beleid te berekenen. Op basis van enkele hypothesen slaagt de SERV er toch in een raming op te stellen: zonder de regionale hervormingen en maatregelen zouden de Vlaamse bedrijven en gezinnen in 2009 bij benadering 2,2 miljard euro meer belasting hebben moeten betalen. Dit komt overeen met een fiscale korting van 360 euro per Vlaming. Om de precieze impact van de fiscale maatregelen in te schatten dringt de SERV aan op betere cijfergegevens en een degelijke inventaris van de fiscale uitgaven.

Het SERV-rapport biedt een goed, maar weliswaar technisch overzicht van de verschillende stappen in de Vlaamse fiscaliteit en vergelijkt deze met het fiscaal beleid in de andere Gewesten. In dit opzicht lijkt de oefening geslaagd. De opsomming van maatregelen, beleidsdaden en hervormingen maskeert echter de belangrijkste handicap van gewestelijk fiscaal beleid, namelijk de beperkte bevoegdheden. Eerder terloops wijst de SERV erop dat de deelgebieden goed zijn voor amper 5,2% van de Belgische (para-)fiscale inkomsten. In 'normale' federale staten bedraagt dit een veelvoud hiervan. In Spanje en Duitsland zijn de deelstaten goed voor ongeveer 24% van de inkomsten, in Zwitserland en Canada stijgt hun aandeel boven de 40%. In deze 'normale' federale staten, dragen daarenboven de lokale niveaus proportioneel meer bij tot de totale inkomsten dan in België het geval is. Zolang deze situatie niet fundamenteel verandert, zolang de Gewesten afhankelijk blijven van de federale overheid voor het overgrote deel van hun fiscale middelen, is er van een echte autonomie en bijgevolg een eigen Vlaams beleid, geen sprake.

SERV, SERV-rapport '20 jaar Vlaams fiscaal beleid. De impact op gezinnen en ondernemingen', Brussel 9 juni 2010. Voor een uitvoerig overzicht van de fiscale bevoegdheden van de deelgebieden verwijzen we naar de tekst 'Fiscale autonomie' in het colloquiumverslagboek 'Operatie Vlaamse onafhankelijkheid' (2008) van de Studiedienst.

Overheidsschuld: grendel of kans?

Het is een open vraag maar evengoed een ongemeen interessante paradox: kan de Belgische schuldenlast het federale staatsverband nog een tijdje redden of wordt het een versnellende factor en daarmee de definitieve splijtzwam?

In deze editie van de FEC besteedden we al aandacht aan de invloed van de politieke gebeurtenissen in dit land op de schuld en meer bepaald op de intrestvoeten die moeten betaald worden om dit land van middelen te voorzien. Meer en meer internationale waarnemers hebben hier aandacht voor. De hoge overheidsschuld waarmee België kampt, geeft recht op een plaats tussen de PIGS-landen. Tot hiertoe kon dit land steeds aan het wantrouwen van de financiële markten ontsnappen door een aantal sterktes van de Belgische economie. Onder andere een sterke binnenlandse markt en de kapitaalreserves van de bevolking. We hebben er al op gewezen dat het dreigen met een financiële catastrofe door een aantal staatsbehoudende politieke krokodillen werd misbruikt om de opdeling van België en de staatsschuld als een gevaarlijk experiment te brandmerken.

Nu het stof van de Griekse crisis wat is gaan liggen, bekijken de internationale waarnemers de besparingsplannen of voornemens van de verschillende Europese staten wat van dichterbij. Bij de analyse van de Belgische situatie ging men er steeds van uit dat een begrotingstekort en een overheidsschuld van 100% BBP geen nieuw fenomeen is; België is reeds dertig jaar bekend om haar grote overheidsschuld. Ook verwees men in binnen- en buitenland steeds opnieuw naar de besparingsinspanningen die België in het verleden steeds succesvol volbracht. Men zei er dan niet altijd bij dat de helft van de inspanning op het conto van rentemeevallers kon worden geschreven. Nu begint het bij menig observator te dagen dat er wel degelijk iets grondig is veranderd in België. Het was onder andere Paul Huybrechts, voorzitter van de Vlaamse federatie voor Beleggingsclubs en Beleggers, die in een persbijdrage begin deze maand wees op een aantal analisten die extra aandacht besteden aan dit land en zijn financiële situatie. In een aantal analyses wordt België verondersteld om tegen 2012 zijn schuld niet langer onder controle te hebben. De analyse van de Britse vermogensbeheerder Bedlam Asset Management bijvoorbeeld gaat nog een stap verder. De expert beschrijft hoe de bufferstaat België, typerend "Flanonia" genoemd, tot stand is gekomen en op een kunstmatige wijze in leven wordt gehouden. Bedlam identificeert de in de Vlaamse Beweging welbekende drie-eenheid 'Koning, Kerk en Kapitaal' als de machten die er tot hiertoe zijn in geslaagd het land op de sporen te houden. De auteur van de studie stelt met ons vast dat de eerste twee K's van het trio wel al heel wat van hun pluimen hebben verloren. En ook met de derde K is het niet zo bijster goed meer gesteld. Met reden worden het economisch onevenwicht en de bijhorende transfers tussen het Noorden en het Zuiden van het land onhoudbaar genoemd. De auteur die als zodanig zijn huiswerk goed heeft gemaakt, slaat toch twee keer de bal mis. Hij vereenzelvigd de N-VA met het Vlaams Belang en ten tweede gaat hij mee in het sprookje dat Brussel op zichzelf de motor is van de Belgische economie. Maar verder snijdt zijn analyse wel hout. Het meest opmerkelijke aan de Bedlamtekst is waarschijnlijk wel dat hij de verdeling van de schulden als een van de voornaamste knelpunten in het scheidingsproces tussen Vlaanderen en Wallonië aanstreept. Bij een ruwe verdeling van de overheidsschuld stelt de auteur een verdeling 35-65 voor. Vlaanderen zou 35% van de schuld voor z'n rekening nemen en Wallonië 65%.

In een Journaal-artikel van april 2009 vermeldde onafhankelijk publicist Mark Grammens reeds de onwil van de Franstaligen om de overheidshuishouding op orde te zetten. De verkiezingsprogramma's van 2010 bevestigden dat. Grammens zag daar toen reeds een bewuste strategie in. De Franstaligen

winnen namelijk twee keer. Eenmaal omdat het gros van de federale middelen vanuit Vlaanderen komt en twee omdat ze in de overheidsschuld een soort van bijkomende levensverzekering zouden kunnen zien. "Zij stellen niet alleen hun veto tegen besparingen maar staan bovendien onverschillig tegenover de gevolgen van de oplopende overheidsschuld. Zou het kunnen dat zij hierin een waarborg zien tegen het uiteenvallen van het land? Een eerlijke verdeling van de schuld bij de splitsing van België zou Wallonië opzadelen met een schuld van 300 procent van zijn bruto binnenland product, dat wil zeggen een bankroet, waarna de internationale orde ingrijpt en België verplicht te blijven bestaan." Het is voor iedereen al langer duidelijk dat de overheidsschuld en het communautaire onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden, maar weinigen beseffen ten volle alle gevolgen hiervan.

Het is de moeite waard in dit kader ook te herinneren aan een uitspraak van Guy Vanhengel (VLD) tijdens de afgelopen legislatuur. In september 2009 pleitte hij in een lucide moment voor een splitsing van de federale overheidsschuld. "Als bij een volgende staats hervorming het federale niveau nog verder wordt uitgekleeft, moet ook een deel van de schuld worden overgeheveld." Vanhengel zal het wel niet zo bedoeld hebben, want hij wilde daarmee vooral het virtuele failliet van België vermijden, maar hiermee dreigde hij wel de Belgische doos van Pandora te openen. Het was niet voor niks dat hij met zijn uitspraken alle banbliksems van Laurette Onkelinx (PS) over zich kreeg.

We gaan er dus samen met binnenlandse en buitenlandse waarnemers vanuit dat de overheidsschuld het laatste struikelblok is dat uit de weg moet worden geruimd om het startsein voor de boedelscheiding te geven. Belangrijk hierbij is een billijke combinatie van verdeelsleutels waarbij degene die het overgrote deel van de schuld heeft veroorzaakt in elk geval ook zijn verantwoordelijkheid neemt, maar waarbij anderzijds de levensvatbaarheid van beide nieuwe entiteiten niet in het gedrang wordt gebracht. Het Vlaams Belang heeft hierover reeds voorstellen op papier gezet. In het boek 'Operatie Vlaamse onafhankelijkheid' uit 2008 komen zij aan bod. Meer hierover in de nieuwe publicatie 'O²: Ordelijke Opdeling - Zuurstof voor Vlaanderen' dat in het najaar van 2010 zal worden voorgesteld.

We kunnen de schuld kwestie echter ook vanuit een ander gezichtspunt benaderen. Want het is net de Belgische onoverbrugbare kloof die de chaos doet ontstaan en dus de overheidsschuld doet oplopen. Net om te vermijden dat deze verder blijft ontsporen - Vlaanderen krijgt hoe dan ook (een deel van) de factuur doorgeschoven - is een krachtig signaal vanuit Vlaanderen nodig waarbij het de internationale wereld verzekert dat Vlaanderen hoe dan ook zijn internationale verplichtingen zal nakomen. Daarbij moet Vlaanderen zelf voorstellen doen om de totale federale overheidsschuld op te delen. Dat zou onze natie veel krediet geven op het internationale speelveld. Eens die kaap genomen is Vlaamse onafhankelijkheid slechts een kwestie van afspraken en formaliteiten. Wat voor velen een handicap lijkt, kan zo worden omgebogen tot een troef. We mogen ons niet laten verlammen door pleinvrees. De financiële crisis heeft ons geleerd dat wie geen vertegenwoordigers heeft in de internationale beslissingsclubs een vogel voor de kat is. Maar een voorbeeld: de financiering van de Vlaamse ondernemingen is door BNP Paribas in Franse handen gekomen. Vlaanderen is niet gehandicapt door zijn beperkte zichtbaarheid of ogenschijnlijk geringe internationale zeggingskracht, maar wel omdat de Belgische vertegenwoordigers eerder buitenlandse belangen dienen dan Vlaamse. De Vlaamse staatsvorming is dichterbij dan velen denken, vrezen of zelfs hopen. Vlaanderen moet enkel de juiste analyses maken en leren haar plaats in te nemen *op*, maar ook *achter* het internationale schaakbord.